

JENNIFER MARGULIS

Hormones artificials i fills amb problemes psíquics

Quatre dones, la més jove de les quals tenia seixanta-tres anys, es van reunir el 25 d'octubre d'enguany en una sala de l'Hospital de Maison Blanche, a París, per programar la reunió que havia de tenir lloc immediatament. Després de deu anys de treballs intensos, dirigirien la primera assemblea general d'una ONG que havien fundat: HHORAGES (abreviatura d'Halte aux Hormones Artificielles notamment pour les Grossesses, "Prou Hormones Artificielles, sobretot per a les Embarassades"). De les quatre dones, tres van perdre els fills: un es va llençar per la finestra, un altre va tenir un accident, un altre es va matar amb un fusell i una va prendre una sobredosi de medicaments. Però HHORAGES no és pas una ONG que tinga com a finalitat sostenir les famílies d'aquells que se suïciden. No, HHORAGES és una ONG que reuneix les famílies les mares de les quals van ser tractades amb hormones de síntesi durant l'embaràs.

Hi ha un lligam entre les hormones que van prendre i els problemes psiquiàtrics dels seus fills? Això és el que Geneviève Alchourroun es va preguntar després de la mort d'un fill seu. Als seus tres primers embarassos no va haver de prendre cap medicament. En quedar novament embarassada els metges li van receptar Distilbène, nom comercial d'una hormona sintètica —el dietilestilbestrol (DES)— que donaven a les dones per evitar els avortaments. Quin seria el seu efecte? Tres nens completament normals, sis néts que creixen sense problemes i un fill pertorbat que, en les crisis psiquiàtriques que li sobrevenien, era capaç de dir-li a son pare que volia assassinar-lo, sentia tota mena de veus al seu interior, tenia la mirada perduda i es mostrava molt i molt violent.

Podria haver-hi un lligam entre el comportament inexplicable del seu fill i les hormones sintètiques que va prendre durant l'embaràs? Malgrat que els metges no entenien bé els orígens dels problemes mentals ni de l'esquizofrènia, la major

part dels metges francesos va dir "no". Però els fundadors d'HHORAGES estan convençuts que el Distilbène i les altres hormones artificials, els efectes psicològics nocius de les quals feia molt de temps que es coneixien, són l'origen també dels problemes psiquiàtrics dels seus fills. I ara ho estan demostrant: al febrer del 2000, H. Verdoux, professor de psiquiatria a la Universitat de Bordeus, va publicar un article als *Annales Médico-Psychologiques* on preguntava "Quines són les conseqüències psiquiàtriques de l'exposició al dietilestilbestrol?" Hi

"Pels metges conservadors, mai no sabrem per què van suïcidar-se els fills de Marie Odile. Per HHORAGES, la causa és clara: les hormones artificials"

citava quaranta estudis diferents, i hi explicava que els estrògens tenen un paper clau en el desenvolupament i la regulació de les neurones de diferents estructures corticals i límbiques. Verdoux, que animava als investigadors per dur a terme estudis més aprofundits al voltant d'aquest fet, proposava que "el 'DES' podria [...] augmentar la vulnerabilitat a presentar problemes psiquiàtrics en l'edat adulta".

Els fundadors d'HHORAGES hi estan completament d'acord. Esperonats per la recerca de Verdoux, van apel·lar a les famílies les mares de les quals havien estat tractades durant l'embaràs. Al principi, ningú no els va fer cas. Actualment, però,

HHORAGES ja ha rebut 287 testimonis de famílies, que representen més de 355 xiquets i xiquetes "DES", i que pateixen problemes psiquiàtrics. A més, el professor J. Caston, neurobiòleg animal i investigador de la Universitat de Rouen, que va assistir a l'assemblea general de l'organització, va afirmar que el seu laboratori fa estudis que tenen relació amb un altre que es titulava "L'exposició prenatal a l'etinilestradiol provoca comportaments anormals en ratolins" (publicat a *Developmental Brain Research*, el juny del 2001), i que demostrava que els ratolins tractats amb etinilestradiol presentaven anomalies de comportament, sobretot una "activitat cognitiva deteriorada".

"Jo ja ho he perdut tot, no tinc res més a perdre", explica suaument Marie Odile Soyer-Gobillard, microbiòloga i directora de recerca al CNRS del laboratori oceanogràfic de Banyuls de la Marenda i una de les fundadores d'HHORAGES. Després de patir un avortament al 1964, el ginecòleg li va prescriure Distilbène, dient-li que tenia una insuficiència hormonal. Va estar prenent hormones artificials al llarg dels dos embarassos, al 1967 i al 1971, l'any que el Distilbène va ser retirat dels mercats als EUA i els metges van ser advertits de la toxicitat d'aquesta droga sobre el fetus. Al 1995 es va suïcidar la seua filla, Valérie. Després va morir el fill, el 1998. Cap dels dos va tenir problemes durant la infantesa i l'adolescència, però van començar a tenir-ne, i de molt greus, a partir dels divuit anys, malgrat que no hi havia antecedents de malalties psiquiàtriques a la família de Marie Odile ni a la del seu home. Segons els metges conservadors, mai no sabrem per què els dos fills de la professora Soyer es van suïcidar. Segons els membres d'HHORAGES, la causa és ben clara: les hormones artificials.

Universitat de Greenfield
(Massachusetts, EUA)
Traducció: Maite Insa